

Nummer 7-8 2022

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

Starkare tillväxt andra
kvartalet

Höga räntebetalningar för
konsumtionslån

The SCB logo is located in the bottom left corner of the page. It consists of the letters 'SCB' in a bold, white, sans-serif font. The background of the entire page is a photograph of a white ferry boat named 'STORSKAR' sailing on a body of water during a sunset or sunrise. The sky is a mix of orange, yellow, and blue, and the water reflects the colors of the sky and the boat. The boat has a black smokestack with a yellow 'V' on it and a Swedish flag on its mast. The name 'STORSKAR' is visible on the side of the boat.

SCB

Innehåll

Månadsöversikt juni 2022	3
Läget i ekonomin	4
Starkare tillväxt andra kvartalet	4
Fördjupning	7
Höga räntebetalningar för konsumtionslån.....	7
Internationell utblick	11
Detaljhandeln i Norden på väg ner	11
Indikatorer för Sverige, EU och USA	12

Om Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv

Det huvudsakliga målet med tidskriften är att ge en helhetsbild över ekonomin utifrån den ekonomiska statistiken. Detta kompletteras med fördjupningar inom olika områden samt en internationell utblick.

Från och med januari 2021 har tidskriften SCB–Indikatorer slagits ihop med Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv.

Publicering sker månadsvis, med ett uppehåll i juli.

Vi tar gärna emot synpunkter och kan hjälpa till med att ta fram data vid behov. Kontakta oss via e-post på ekstat@scb.se.

Fler diagram med [konjunkturindikatorer](#) finns här.

Månadsöversikt juni 2022

Indikatorer	Jämfört med föregående månad (procent) ¹⁾	Jämfört med motsvarande månad föreg år (procent) ²⁾	Jämfört med föregående månad	Jämfört med motsvarande månad föreg år
BNP-indikator månad	0,6	4,5	+	+
Näringsliv				
Näringslivets produktion	-0,1	5,4	●	+
Industrins produktion	0,5	-0,5	+	-
Industrins orderingång	1,3	-1,7	+	-
Tjänsteproduktion	0,0	8,0	●	+
Handel och konsumtion				
Hushållens konsumtion	-0,4	3,9	-	+
Detaljhandelns försäljning	-1,2	-3,6	-	-
Utrikeshandel				
Varuexport ³⁾	1,3	25,9	+	+
Varuimport ³⁾	1,3	31,8	+	+
Priser				
Konsumentpriser (KPIF)	1,2	8,5	+	+
Producentpriser	2,5	25,6	+	+
Arbetsmarknad				
Sysselsättningsgrad ⁴⁾	0,1	2,2	●	+
Arbetslöshetstalet ⁵⁾	0,0	-1,7	●	+
Arbetade timmar ⁶⁾	0,4	2,7	+	+

1) Kalenderkorrigerat och säsongrensat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

2) Kalenderkorrigerat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

3) Löpande priser, okorrigerat. Månadsförändring avser trend.

4) Sysselsättning som andel av befolkningen 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden.

5) Arbetslöshet som andel av arbetskraften 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden. Symboler anges med omvänt tecken.

6) Arbetade timmar 15–74 år (inklusive sysselsatta utomlands). Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på kalenderkorrigerade data.

Symbolerna betyder:

Ökning (Förändringstal högre än 0,2 procent)

Oförändrat (Förändringstal -0,2–0,2 procent)

Minskning (Förändringstal lägre än -0,2 procent)

Läget i ekonomin

Starkare tillväxt andra kvartalet

Den svenska ekonomin vände upp under det andra kvartalet i år efter en nedgång under första kvartalet. Utvecklingen var särskilt stark i maj och uppgången fortsatte i juni. En viss nedgång märks dock inom handeln med sällanköpsvaror.

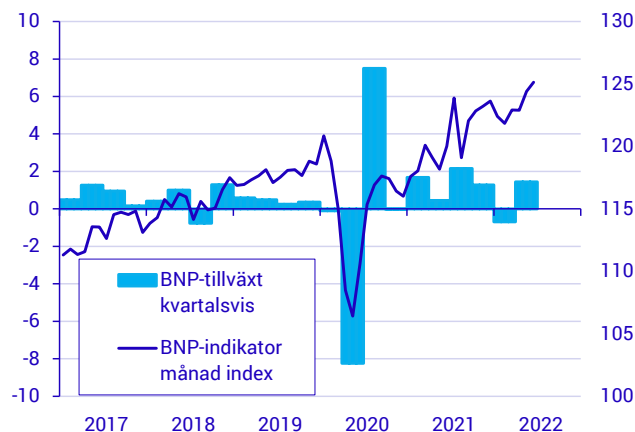
De preliminära BNP-siffrorna för andra kvartalet visade en positiv tillväxt i den svenska ekonomin. Jämfört med första kvartalet steg BNP-indikatorn med 1,4 procent, justerat för säsongeffekter. I början av året föll indikatorn både i januari och februari men har därefter vänt uppåt. Maj var en stark månad och juni visade på fortsatt uppgång. De ordinarie kvartalsberäkningarna av BNP publiceras den 29 augusti.

+1,4 %

Tillväxt andra kvartalet 2022
jämfört med första kvartalet,
enligt BNP-indikatorn

BNP ökade i både maj och juni

BNP-indikatorn, säsongrensade värden. Kvartalsvis tillväxt i procent (vänster). Index 2011=100 månadsdata (höger)

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

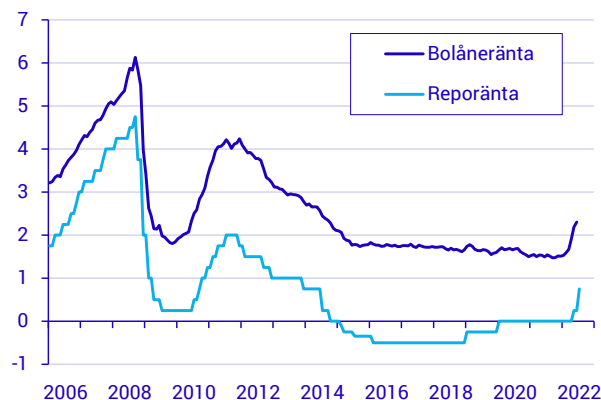
Dystrare hushåll får dyrare lån

Hushållen står inför dystrare tider. Priserna på mat och energi har ökat kraftigt det senaste året och minskat utrymmet för annan konsumtion.

Riksbanken har börjat höja reporäntan, vilket har inneburit ökade räntekostnader för hushåll med rörliga bolåneräntor och nyligen omförhandlade bundna avtal. Räntehöjningarna har även påverkat bostadspriserna nedåt. Allt detta har inneburit att stämningsläget blivit dystrare än någonsin bland hushållen. I Konjunkturinstitutets hushållsbarometer har synen på den egna ekonomin aldrig varit svagare sedan undersökningen startades 1996.

Räntorna på väg upp

Hushållens genomsnittliga bolåneränta på nya avtal från monetära finansinstitut samt Riksbankens reporänta. Procent

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB) och Riksbanken

Inflationen gick ner något i juli

Inflationen steg brant till och med juni då inflationstakten enligt KPIF, konsumentprisindex med fast ränta, låg på 8,5 procent. I juli dämpades inflationen något till 8,0 procent, men detta är fortfarande mycket högt i ett historiskt perspektiv.

Den främsta förklaringen till nedgången i juli var något lägre el- och drivmedelspriser. Att priset på drivmedel har gått ner beror främst på att oljepriset sjunkit. Det beror i sin tur på att produktionen av olja ökat samtidigt som efterfrågan mattats av till följd av den globala konjunkturförsvagningen.

Fortsatt mycket hög inflation

Konsumentprisindex med fast ränta, KPIF. Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

Till skillnad mot el- och drivmedelspriserna så fortsatte priserna på livsmedel att stiga även i juli. På ett år har de gått upp med 14 procent och är den produktgrupp som står för det största bidraget till uppgången i KPIF.

"Kriget i Ukraina är en av förklaringarna till att livsmedelspriserna har stigit"

Kriget i Ukraina är en av förklaringarna till att livsmedelspriserna har stigit. Ukraina är normalt sett en stor producent av livsmedel som vete och majs. Dessa leveranser har dock till stor del varit stängda efter den ryska invasionen. Det har lett till brister på världsmarknaden och kraftiga prisökningar. En viss ljusning kom i början av augusti när de första båtarna med spannmål kunde lämna hamnen i

Odessa. Vilken effekt detta får på de globala livsmedelspriserna återstår att se.

Handeln med sällanköpsvaror backar

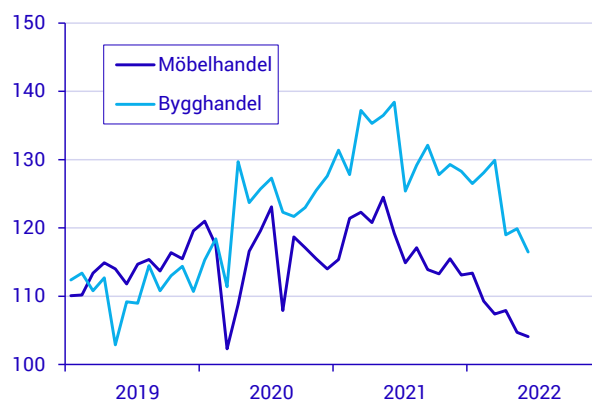
Trots att priserna stigit snabbt och räntorna ökat syns det ännu ingen tydlig effekt på den totala konsumtionen. SCB:s månadsindikator över hushållskonsumtionen sjönk marginellt i juni jämfört med maj men i årstakt låg tillväxten på knappt 4 procent.

"I takt med att livet mer och mer har återgått till normaläge så har efterfrågan på att renovera och förnya inredningen i hemmen minskat"

Inom detaljhandeln märks däremot en viss effekt av hushållens minskade konsumtionsutrymme. Det gäller främst inom sällansköpsbranscher som byggvaruhandeln samt möbelhandeln. Där har försäljningen minskat tydligt sedan förra sommaren, säkerligen också som en effekt av att marknaden blivit mättad. Dessa branscher gick starkt under 2020 och 2021 när pandemin och de efterföljande restriktionerna förpassade folk till hemmen. I takt med att livet mer och mer har återgått till normaläge så har efterfrågan på att renovera och förnya inredningen i hemmen minskat. Även sporthandeln har tappat fart de senaste månaderna.

Minskad försäljning av möbler och byggvaror

Försäljningsvolym inom detaljhandeln. Index 2015=100, säsongrensade värden

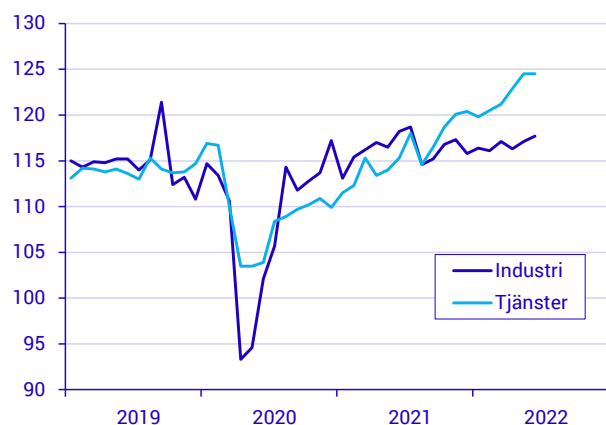

Källa: Omsättning inom tjänstesektorn (SCB)

Tjänsteproduktionen fortsatt stark

Produktionen i näringslivet ökade i maj efter positiva bidrag från framförallt tjänstebranscherna och byggsektorn. I juni var produktionen inom dessa sektorer i stort sett oförändrade medan industriproduktionen fortsatte måttligt uppåt.

Tjänsteproduktionen planade ut i juni efter uppgång i maj
Produktionsvärdeindex 2015=100, säsongrensade värden

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

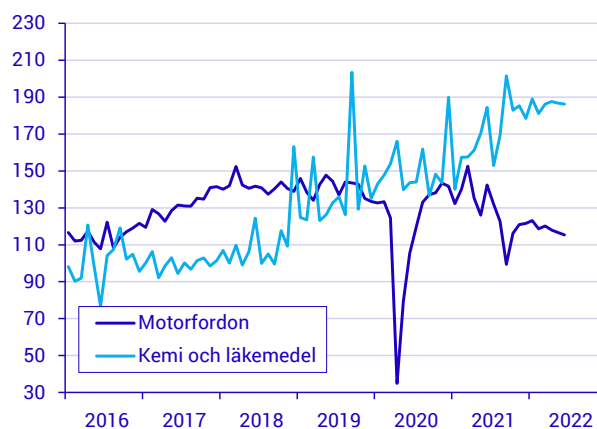
Den årsvisa tillväxten drivs framförallt av tjänstebranscherna som i juni 2022 var 8 procent högre än i juni 2021. Det var särskilt delbranscherna information och kommunikation samt företagstjänster som hade hög tillväxt på årsbasis.

"Delbranscherna information och kommunikation samt företagstjänster hade hög tillväxt"

Industriproduktionen har däremot haft en betydligt svagare utveckling än tjänsteproduktionen och var i juni 2022 till och med något lägre än motsvarande månad ifjol. Kemi- och läkemedelsindustrin fortsätter att producera på en hög nivå men fordonsindustrin har tappat jämfört med juni ifjol. Produktionen föll rejält under hösten 2021 till följd av komponentbrist och har bara delvis återhämtats.

Fordonsindustrin lyfter inte

Produktionsvärdeindex 2015=100, säsongrensade värden

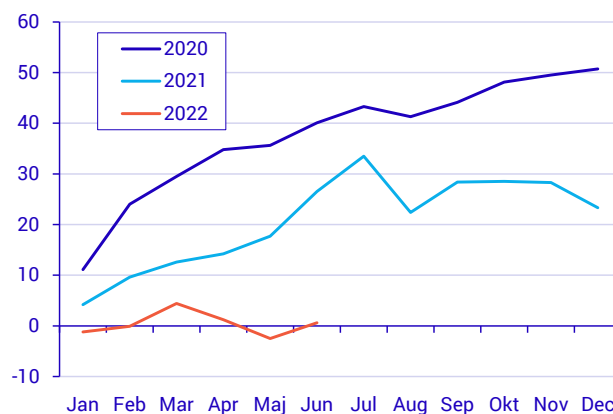
Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Handelsnettot i balans

Under det första halvåret 2022 har varuexporten varit i stort sett lika stor som varuimporten, mätt i löpande priser. Det skiljer sig tydligt mot hur det såg ut både 2020 och 2021 då varuexporten var betydligt större. Framförallt under första halvan av respektive år, då i stort sett hela handelsöverskottet genererades.

Exporten lika stor som importen hittills i år

Handelsnetto, export minus import av varor i löpande priser, ackumulerat från årets början, miljarder kronor

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

Att handelsnettot varit lågt i år beror på att importen ökat något mer än exporten, både räknat i volym men framförallt i värde. Det beror på att importpriserna ökat något mer än exportpriserna.

Kontaktperson: Johannes Holmberg 010-479 45 11

Fördjupning

Höga räntebetalningar för konsumtionslån

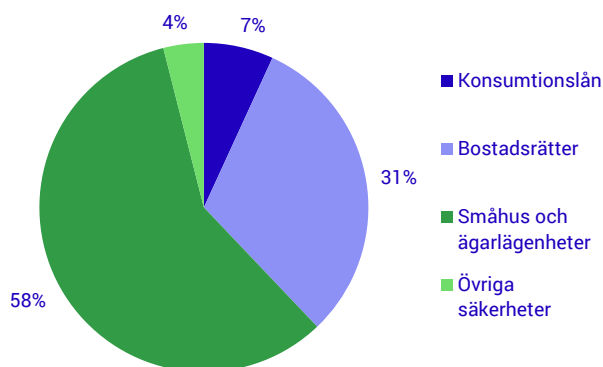
Hushållens konsumtionslån växer för varje år. Främst är det nischbankernas utlåning som vuxit. Lånebeloppen för konsumtionsändamål är betydligt mindre än för bostadsändamål, men de höga räntorna på konsumtionslån innebär att de står för en betydande andel av kostnaderna.

Det är inte bara kostnaden för mat och energi som har stigit för hushållen. Även räntekostnaderna har ökat sedan i våras. Den genomsnittliga bolåneräntan är på den högsta nivå sedan 2014 samtidigt som Riksbanken har aviserat om fler höjningar.

I juni 2022 uppgick hushållens lån till 4 027 miljarder kronor. Majoriteten av lånen är med

bostad som säkerhet. Konsumtionslånen utgjorde endast 7 procent. Se faktarutan i slutet av artikeln för en beskrivning av de olika kategorierna för lån och dess utgivare.

Konsumtionslånen är en liten del av hushållens lånestock
Hushållens lån fördelat på säkerhet, andel

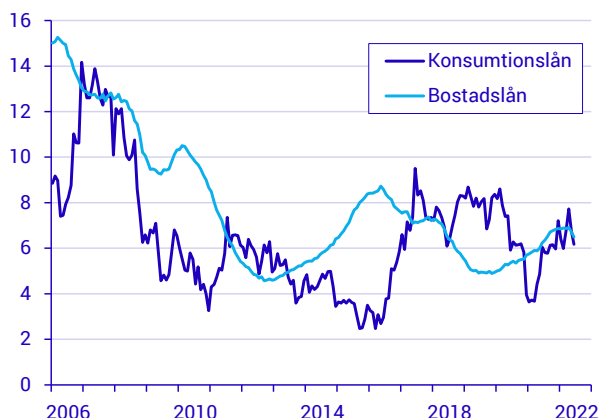
Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

Det är inte vattentäta skott mellan konsumtions- och bostadslån då pengar från lån med bostad som säkerhet används för konsumtion samtidigt som bolånetaket knuffat ut bostadsköpare till konsumtionslån för att finansiera sista delen i bostadsköpet.

"Bolånetaket dämpade tillväxten för bostadslån, men konsumtionslånen ökade snabbare"

När Finansinspektionen införde bolånetaket i oktober 2010 dämpades tillväxttakten för bostadslån medan det var en viss ökning av tillväxttakten för konsumtionslån. Även efter införandet av amorteringskravet i juni 2016 syntes en liknande effekt då tillväxttakten för bostadslånen sjönk medan konsumtionslånen steg snabbt.

Tillväxten i hushållens bostadslån föll när bolånetaket infördes
Hushållens lån fördelat på säkerhet, årlig tillväxttakt, procent. Här ingår även företagarkrediter samt HIO med bostad som säkerhet

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

Höga räntor på konsumtionslån

Konsumtionslån ger hushåll möjlighet att handla utan att de behöver spara till hela beloppet. Lånet kan betalas tillbaka redan samma månad, en period senare eller uppdelat på flera betalningar över månader eller år framöver. Det ger en större konsumtionsflexibilitet men kan även innebära en större risk för enskilda hushåll då räntan på ett konsumtionslån normalt är betydligt högre än för ett bostadslån.

I juni 2022 var den genomsnittliga räntan på ett konsumtionslån 6,8 procent. Bostadslånen låg betydligt lägre, på 1,6 procent.

23 %

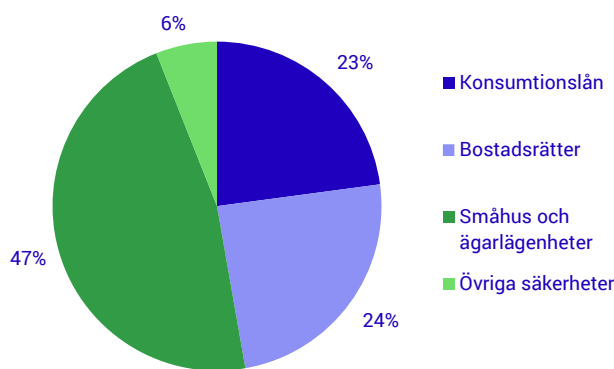
Andel av hushållens
räntebetalningar som kommer
från konsumtionslån

Det innebär att ett lån för att finansiera ett bilköp på 200 000 kronor, med en kontantinsats på 30 000 kronor och utan avbetalning, skulle kosta 231 kronor i månaden med ett bostadslån och 970 kronor i månaden med ett konsumtionslån.

I juni 2022 betalade hushållen 7 miljarder kronor i räntor på sina lån. Även om konsumtionslånen endast utgjorde 7 procent av stocken stod räntekostnaderna för hela 23 procent av hushållens räntebetalningar.

Höga räntebetalningar för konsumtionslån

Hushållens räntebetalningar för lån fördelat på säkerhet, andel

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

Finansinspektionen gör varje år en kartläggning av nya konsumtionslån i Sverige. Rapporten Svenska konsumtionslån från november 2021, visar att det är låntagare med de högsta inkomsterna som tagit de största lånen. Kartläggningen visar även att låntagare med lägre inkomster betalar mer i räntor och amorteringar i förhållande till sina inkomster.

Nya betallösningar höjer konsumtionslånen

Det finns ett par faktorer som ligger bakom hushållens allt större lån. För det första har priserna ökat på de flesta varor under de senaste tio åren, inte minst bostadspriserna. Mellan juni 2012 och juni 2022 har konsumentpriserna stigit med nära 20

procent och bostadspriserna med drygt 90 procent¹. För det andra har befolkningen ökat med 10 procent. Fler människor betyder fler som kan låna.

En stor del av ökningen förklaras således av befolkningsökningen och den generella prisuppgången, på både konsumtionsvaror och bostadspriser, men det finns fler faktorer som bidragit till att hushållens lån har ökat.

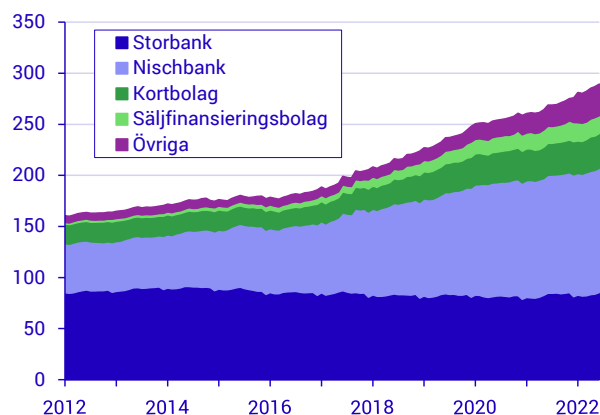
En faktor som drar upp konsumtionslånen är förändrade konsumtionsmönster. Förutom att betala direkt från bankkontot är ett vanligt betalningsalternativ, speciellt inom e-handeln, att gå via ett säljfinansieringsbolag och köpa varor och tjänster på faktura. Det räknas då som ett lån.

E-handeln har ökat kraftigt under de senaste tio åren. Andelen av befolkningen som handlat på internet ökade från 53 procent till 73 procent mellan 2011 och 2020.

Men konsumtionslån kan även användas för att finansiera en kontantinsats eller att renovera en bostad, köpa en ny bil eller elektronik.

Nischbankerna och säljfinansieringsbolagens konsumtionslånsutgivning ökar

Hushållens konsumtionslån efter typ av institut, miljarder kronor

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

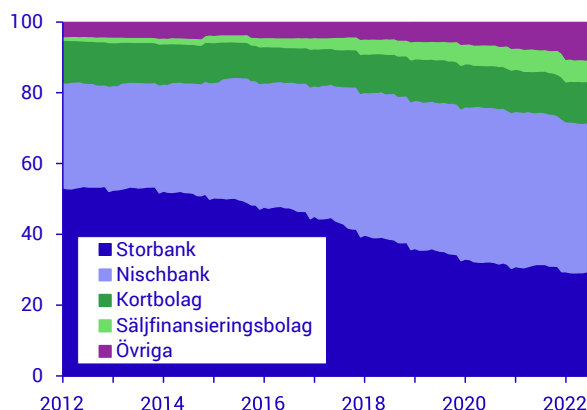
Storbankerna tappar andelar till uppstickare

Storbankernas utlåning av konsumtionslån har legat oförändrat de senaste tio åren. Istället är det de mindre aktörerna, som nischbankerna och säljfinansieringsbolagen, som tagit marknadsandelar.

År 2012 hade storbankerna halva konsumtionslånemarknaden. Nu är den andelen nästan halverad. Nischbankerna har under samma period ökat sin andel av konsumtionslånen från 30 procent till 42 procent. Även säljfinansieringsbolagen har haft en riktigt god tillväxt, men från låga nivåer och utgjorde 6 procent i juni 2022.

Storbanker tappar marknadsandelar till nischbanker

Hushållens konsumtionslån efter typ av institut, andel i procent

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

¹ Valuegards HOX-index

Definitioner

Med hushåll avses i denna artikel hushåll exklusive företagarkrediter (egenföretagare) och hushållens intresseorganisationer där inget annat anges.

Konsumtionslån är det samma som blancolån/blancokrediter. Lån med övrig borgen ingår också här men utgör en så pass liten del att det är försumbart. Här ingår inte lån med övriga säkerheter.

Övrig borgen är en kreditgaranti som tecknas av fysiska personer eller andra juridiska personer än stat och kommun. Här ingår till exempel lån som garanteras av familjemedlemmar till låntagaren.

Övriga säkerheter avser lån med säkerheter som inte kan klassificeras enligt någon annan kategori.

I finansmarknadsstatistiken ingår endast lån utgivna av finansiella bolag under Finansinspektionens tillsyn. Det innebär att CSN-lån samt så kallade snabb lån och SMS-lån inte ingår.

Långivarna för konsumtionslån är indelade i följande grupper:

Storbanker, här ingår utöver storbankerna även sparbanker. Dessa har generellt mer heltäckande utbud av produkter så som lån med och utan säkerhet.

Nischbanker är ofta specialiserade inom ett eller få områden, exempelvis billån eller liknande typer av konsumtionslån.

Kortbolag jobbar främst med kortkrediter.

Säljfinansieringsbolag ger lån direkt vid köp av vara/tjänst, till exempel vid e-handel.

Övriga innefattar finansieringsinstitut som inte klassificeras enligt någon av kategorierna ovan.

Kontaktperson: Ellen Khan 010-479 40 97

Internationell utblick

Detaljhandeln i Norden på väg ner

De nordiska länderna klarade sig relativt bra i pandemins första skede.

Försäljningen i den svenska detaljhandeln ligger på fortsatt hyggliga nivåer, men i Norge och Danmark har försäljningen minskat under 2022. Spanien har ännu inte återhämtat tappet under pandemin.

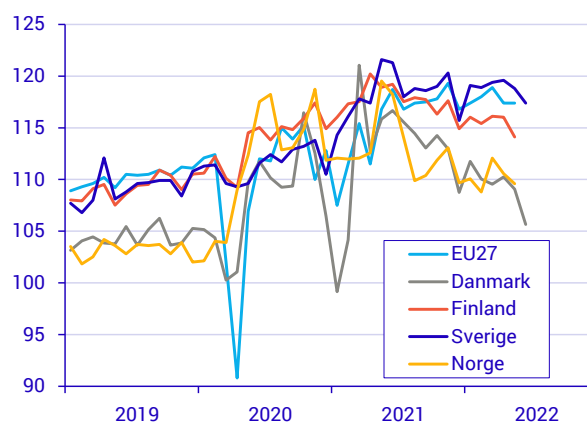
Pandemin ändrade våra konsumtionsmönster. Mycket av kulturen stängde ner. Restaurangbesök minskade drastiskt och utlandsresor ställdes in. Även detaljhandeln påverkades. Inom vissa delbranscher, som exempelvis klädhandeln, sjönk försäljningen kraftigt. En delbransch som gick starkare under pandemin var möbelhandeln då nya möbler köptes till hemmakontoren.

EU:s detaljhandel drabbades initialt hårdare än de nordiska länderna till följd av hårdare restriktioner. Efter ett initialt dropp steg detaljhandeln på bred front i maj och juni 2020. Särskilt i Norge ökade försäljningen kraftigt. En bidragande orsak var att gränshandeln i stort sett upphörde och normmännen istället handlade på hemmaplan.

Sedan hösten 2021 har detaljhandeln fallit tillbaka. Inte så mycket i Sverige och EU27 som i de övriga nordiska länderna. Danmark var i juni 2022 nära nog tillbaka på 2019 års nivå. Även i Norge har försäljningen minskat.

Detaljhandeln föll i Norden

Detaljhandel, index 2015=100, säsongrensat

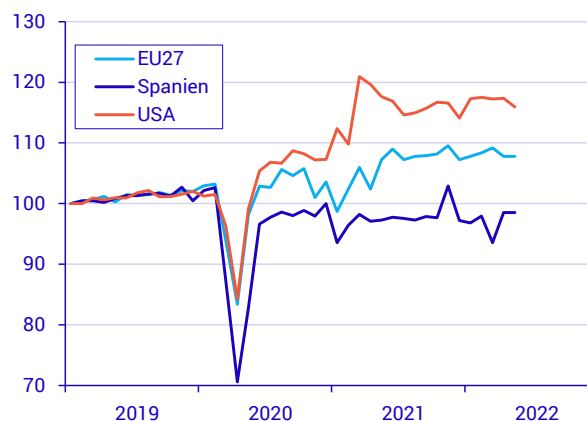
Källa: OECD

Fortsatt svag detaljhandel i Spanien

Spanien, som både har många utländska bostadsägare och tillfälliga semesterbesökare, drabbades hårt av reserestriktionerna under pandemin. Första halvåret i år redovisade Spanien fortsatt färre hotellnätter än första halvåret 2019 och den spanska detaljhandeln är ännu inte tillbaka på 2019 års nivå.

Svag detaljhandel i Spanien efter pandemin

Detaljhandel, index 2015=100, säsongrensat

Källa: OECD

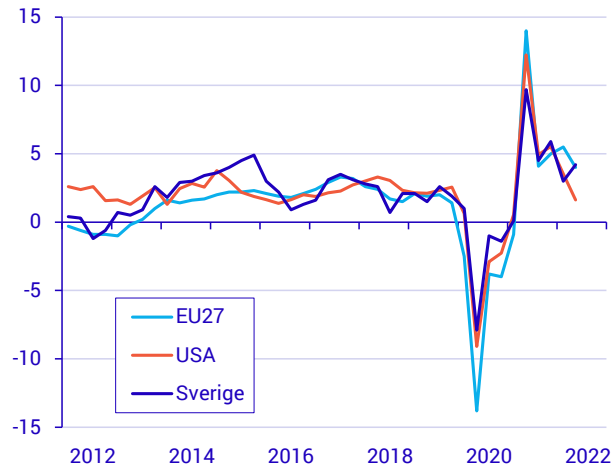
Detaljhandeln i USA har haft en bättre tillväxt än EU-genomsnittet sedan pandemin startade. Utöver stödåtgärder till företag under pandemin beslutade kongressen om stödåtgärder riktade direkt till det amerikanska folket i form av kontantutbetalningar, vilket har gynnat handeln.

Kontaktperson: Caroline Ahlstrand 010-479 43 33

Indikatorer för Sverige, EU och USA

Svagare amerikansk BNP-tillväxt

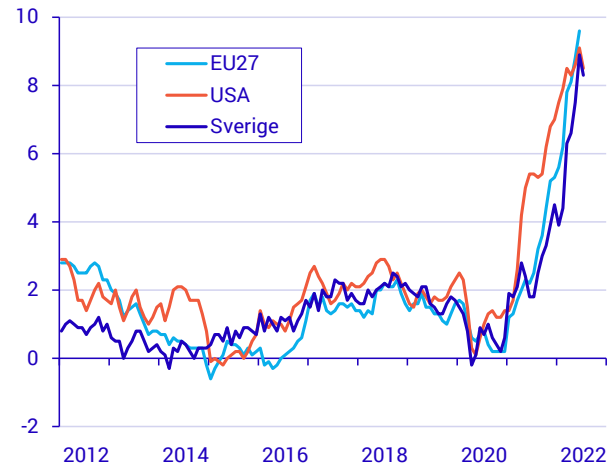
BNP-tillväxt i procent jämfört med motsv. kvartal föregående år

- USA:s BNP-tillväxt var svagare första och andra kvartalet 2022 i årstakt.
- Sveriges BNP-indikator visade en hygglig BNP-tillväxt på 4,2 procent efter ett svagare första kvartal. Detta var något högre än EU27.

Fortsatt kraftiga prisökningar för konsumenterna

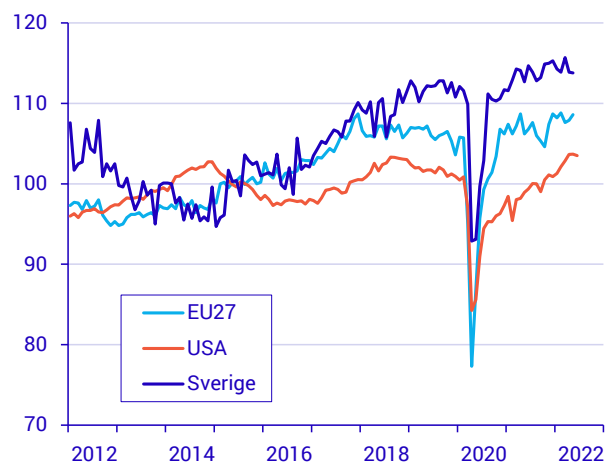
HIKP, årsförändring i procent

- Sverige, EU27 och USA ligger alla över 8 procent i inflationstakt.
- Både den svenska och den amerikanska inflationen sjönk något i juli. För EU var statistiken för juli ännu inte publicerad.

Stark trend uppåt för amerikansk industriproduktion

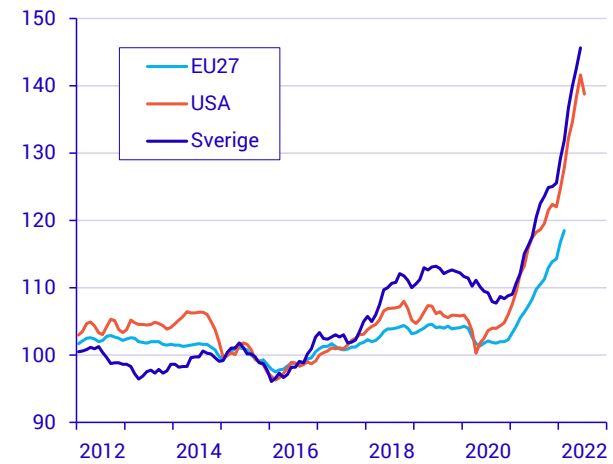
Industriproduktionsindex 2015=100, säsongrensat

- Efter två års stark tillväxt verkar industriproduktionen plana ut i USA.
- Industrin i Sverige och EU27 hade en snabbare återhämtning än USA efter pandemins utbrott.
- Sverige har haft en starkare tillväxt i industriproduktionen sedan 2018 än EU27 som nästintill är kvar på samma nivå.

Svenska producentpriser fortsatte att stiga kraftigt

Producentprisindex för industrin, index 2015=100

- Svensk industris producentpriser fortsatte brant uppåt i juni.
- EU27 har haft en svagare prisuppgång i producentled än Sverige.
- Amerikanska producentpriser föll i juli efter en kraftig uppgång under de senaste två åren.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Bildkällor: Omslag - Jocke Wulcan, Unsplash

Sidan 4 - Dilok Klaisataporn, iStock

Sidan 7 - Filipovic018, iStock

Sidan 11 - Comfreak, Pixabay

ISSN: 1653-3828 (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2022-A28TI2207_pdf

Ansvarig utgivare: Mattias Björling

Redaktion: Caroline Ahlstrand (redaktör)

Monica Andersson

Johannes Holmberg

Kontakta oss via e-post: ekstat@scb.se

Copyright: SCB. Citera gärna, men uppge källa

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se